

Savo manuš ajso dživipen, savo dživipen ajso čačipen

Romano hangos

8, Kč

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 9 • ČÍSLO 2-3 • VYŠLO 14. ÚNORA 2007

zprávy

PRAHA – Organizace pomáhající v ČR chudým a lidem na okraji společnosti uspořádají letos sérii akcí Stop sociálnímu vyloučení. Do diskuse nad novým zákonem o sociálních službách se mají zapojit také regionální politici. Na severu Moravy dále chystají projekty na pomoc nezaměstnaným, na jižní Moravě programy pro Romy a v Praze pro bezdomovce. V ČR se tak spojilo deset organizací v rámci platformy Evropská síť proti chudobě (EAPN ČR).

LIBEREC – Společnost Člověk v tísni otevřela v Liberci nové kontaktní centrum pro lidi v nouzi. Ve středisku v Baarově ulici se dozvědí, jak si sehnat práci, jak platit dluhy a jednat s úřady či vést domácnost. Na Liberecku zaměstnává společnost šest lidí, kteří dokáží vyřešit na 60 procent potíží svých klientů (nejčastějším problémem jsou dluhy).

BRNO – Brněnský krajský soud zpřísnil dvěma brněnským strážníkům trest za zbití a týrání romského chlapce (14) a udělil jim dvouletý nepodmíněný trest. Městský soud jim udělil v listopadu podmínku, proti které se odvolali nejen strážníci, ale i žaloba. Odvolací krajský soud dospěl k závěru, že tresty pro Pavla Trenze a Pavla Kypra jsou příliš mírné. Proto vynesl nový a přísnější verdikt.

ZNOJMO – Starosta Znojma Petr Nezveda (ODS) se sešel s 50 místními Romy, aby společně našli řešení problémů sužujících obě strany. Romové trápí zejména vysoká nezaměstnanost, město by chtělo např. zabránit odlivu obyvatel a podnikatelů z centra, kterým vadí hluk a nepořádek zde žijících Romů. Obě strany se dohodly, že za Romy bude pravidelně s radnicí komunikovat zvolený zástupce.

Památný den obětí holocaustu

Na sobotu 27. ledna připadá Den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti. Tohoto dne v roce 1945 byl osvobozen koncentrační tábor v Osvětimi.

Když už se traduje, kdo byli osvobozeni vězňové (a pokud se vůbec traduje), pak nanejvýše se mluví o tom, že to byli Židé. O Romech se skoro vůbec nemluví a pokud, tedy v jiném smyslu.

Mělo by patřit už k všeobecnému vzdělání, že za druhé světové války bylo zahubeno neméně než šest milionů Židů a statisíce Romů (jejich počet na území celé Evropy z té doby není tak přesný, ale statisíce to byly jistě).

Často se setkávám s názorem, nikoliv ojedinělým, že pietní památ-

ka za takto umučené Romy je čistě jen věcí Romů samotných – a co nám Čechům by mělo být do toho!?

Takový názor byl během druhé světové války dokonce s ulehčením přijímán jako fakt, že konečně bude tehdejší společnost zbavena nežádoucího elementu v podobě nepřijímaných a nepřijatelných Romů.

Ve dvou nejznámějších koncentračních táborech umístěných na území protektorátu, v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu, toto mínění naplňovali v tom nejhorším smyslu čeští bachaři. Už jen krádežemi potravin, určených pro vězně, přispívali k jejich masové likvidaci spolu s nemocemi a těžkou dřinou.

Pokračování na str. 2

Franz Reisz: Cikánský tábor v Auschwitz II-Birkenau, 1945

Archiv RH

Vznikne Agentura pro boj s ghetty

Velkorysý plán by měl během dvou let pomoci až v 64 sociálně vyloučených lokalitách

Ministryně bez portfeje Džamila Stehlíková navštívila 8. února Olomoucký kraj, kde se setkala se zástupci samospráv, romskými poradci, aby se seznámila se situací romských rodin vystěhovaných loni ze Vsetína.

„Chtěla jsem znát jejich názory a potřeby,“ vysvětlila ministryně, proč setkání se starosty zorganizovala. „Tito lidé se ocitli nečekaně v problému, tak chci hledat způsob, jak jim pomoci.“ Na cestě ji doprovázel Czeslaw Walek, ředitel kanceláře Rady vlády ČR pro romské komunity, který ocenil práci neziskových organizací a obcí, které se „postavily k problematice čelem a pomohli lidem, aby se

adaptovali v nové situaci.“ Zdůraznil také, že hlavní touhou vystěhovaných Romů je „vrátit se zpět do Vsetína, kde mají své příbuzné, rodiny a kam patří – v tom jim bohužel nemůžeme pomoci.“ Walek také kritizoval vsetínskou radnici za vystěhování romských rodin, které podle něj nebylo náhlým rozhodnutím, ale připravovanou akcí již od roku 2004.

Také Džamila Stehlíková souhlasí s tím, že obce situaci zvládl. Podle ní je hlavním problémem do budoucna vyřešit definici sociálního bydlení a nároku na ně. Způsob, jakým byli Romové ze Vsetína vystěhováni do neznámého prostředí a nevyhovujících podmínek, odsoudila.

Pokračování na str. 4

Starosta Čech pod Kosířem, kam byla vystěhována jedna z rodin, Zdeněk Mader, se domnívá, že není v možnostech obce postavit sociální bydlení pro jedennáctičlennou romskou rodinu, která k nim byla přesunuta ze Vsetína. „Pro obec jsou to vysoké náklady a velké starosti. Musely by se tomu věnovat obce s rozšířenou působností.“

Ministryně využila cesty, aby seznámila novináře s podrobnostmi o vzniku vládní Agentury k předcházení sociálního vyloučení v romských lokalitách. Ta by měla bránit vzniku nových chudinských ghetta a zároveň přispívat k odstraňování těch stávajících.

z obsahu

Šance pro menšiny

V současnosti existují dvě velká elektronická média zaměřená na Romy – Radio Rota a server romea.cz, který provozuje romskou internetovou televizi Romea TV.

strana 5

Bydlení je prioritou

Agentura Aset v Košicích připravuje koncepci rozvoje romských komunit v lokalitách s větším množstvím obyvatel romského původu. Koncepce zahrnuje zaměstnanost, bydlení, zdravotnictví, vzdělávání, kulturu a sociální oblast.

strana 6

Očima romského dítěte

Od 1. února 2007 je v prostorách Drom, romské středisko (Brno, Bratislavská 41) otevřena do června expozice Brněnský chodec 2006: Brno očima romského dítěte.

strana 7

Výstava Genocida Sintů a Romů a rasismus v Evropě

vedena v OSN v New Yorku dne 30. ledna 2007

Ředitel Informačního a kulturního centra v Heidelbergu pan Romani Rose zaslal našemu šéfredaktorovi tento dopis:

Vážený pane Holomku, velmi mě těší, že Vám dnes mohu předat naši novou publikaci „Roma and Sinti – Human rights for Europe's largest minority (Romové a Sintové – Lidská práva pro největší menšinu Evropy)“. Vyšla v těchto dnech u příležitosti prezentace naší anglojazyčné výstavy „The Holocaust against the Roma and Sinti and present day racism in Europe (Holocaust Romů a Sintů

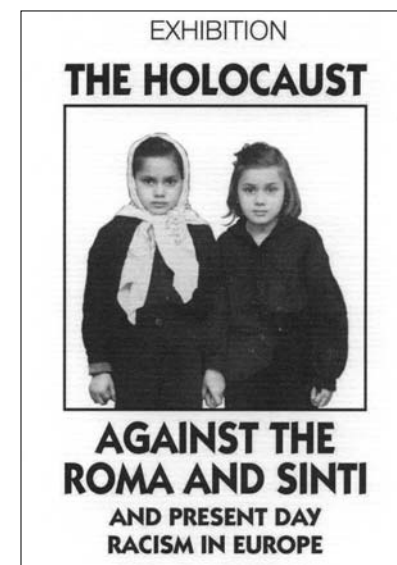
a soudobý rasismus v Evropě)“ v ústředí OSN.

V rámci výstavy zahájené 30. ledna v New Yorku jsem apeloval společně s dalšími politickými zástupci naší menšiny z několika evropských zemí na Spojené národy. V naší výzvě požadujeme větší angažovanost mezinárodního společenství států ve prospěch práv a společenského zrovnoprávnění naší menšiny. Tato výzva je spolu se základními informacemi o situaci 12 milionů Romů a Sintů v Evropě a historickým nástinem holocaustu naší menšiny součástí přiložené brožury.

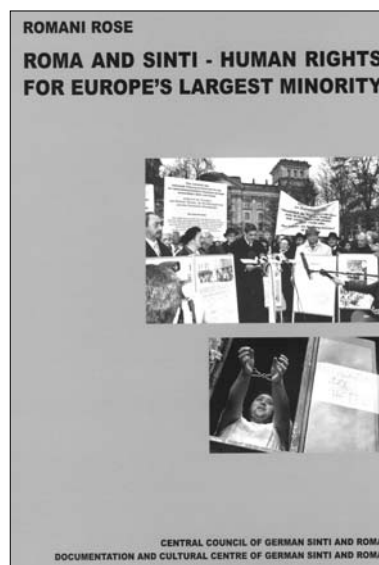
Chovám velkou naději, že naše politická iniciativa u Spojených národů, která představuje skutečný přelom v dějinách naší menšiny, přispěje spolu s jinými skutečnostmi k většímu uvědomění si mimořádné historické zodpovědnosti vůči jednotlivým národním menšinám Sintů a Romů a pomůže překonat současný rasismus namířený proti naší menšině.

Pro dnešek Vám přeji vše nejlepší a zůstávám s přátelským pozdravem

Romani Rose

EXHIBITION
THE HOLOCAUST
AGAINST THE ROMA AND SINTI AND PRESENT DAY RACISM IN EUROPE

Nová publikace od Romani Roseho

Foto provázející výstavu po celém světě

Děti, které jsem mohla mít, už mi nikdo nedá

Nemocnice Vítkovice se musí omluvit Heleně Ferenčíkové za to, že ji lékaři v roce 2001 neoprávněně sterilizovali po druhém dítěti – to je výsledek průlomového rozhodnutí u Vrchního soudu v Olomouci. Verdikt vynesl senát dne 17. ledna 2007 a potvrdil tak rozsudek Krajského soudu v Ostravě z listopadu 2005. Nárok na odškodné ve výši jednoho milionu korun však podle soudu Helena Ferenčíková nemá. „Co se týká finančního odškodnění, jsem samozřejmě trochu zklamaná, ale o peníze tady tolik nešlo. Děti, které jsem mohla mít, už mi nikdo nedá,“ řekla žalobkyně.

Helena Ferenčíková

Existuje však pořád relativní šance, že by za protiprávní sterilizaci finanční odškodné dostat mohla. Mluvčí olomouckého Vrchního soudu Petr Angyalossy uvedl, že problematikou finančního odškodnění za tzv. „morální újmu“ se zabývá Nejvyšší soud v Brně. Pokud by se soudci shodli, že v takových případech se nejedná o majetkové právo, které tudíž nepodléhá tříleté promlčení lhůtě, mohla by právní zástupkyně žalobkyně podat dovolání k Nejvyššímu soudu a kauzu tak znovu otevřít.

Na sterilizaci provedenou bez poskytnutí plně informovaného souhlasu si jenom na Ostravsku stěžuje na 80 žen, další desítky neoprávněně sterilizovaných žen na protiprávní zákrok upozornily i v jiných lokalitách, kupříkladu v mosteckém Chanově. Přestože je případ Heleny Ferenčíkové prvním svého druhu, který řešily české soudy, podle Evy Rožkové z Ligy lidských práv už k soudu míří další tři žaloby.

(jk)

Český západ přispívá k důstojnému bydlení

Vesnice Dobrá voda se nachází v Karlovarském kraji, v oblasti uměle osídlené po druhé světové válce osadníky pocházejícími především z území dnešního Slovenska. Celá tato poměrně velká komunita obývá jeden panelový dům v havarijním stavu, který tvoří čtrnáct malometrážních bytů. Za povšimnutí stojí, že některé z nich jsou obývány i třemi generacemi nájemníků. Vlastníkem panelového domu z poloviny 60. let, s nímž sousedí občanské sdružení Český západ, bylo do 31. října 2005 Město Toužim. Od 1. listopadu 2005 se stalo vlastníkem

panelového domu občanské sdružení Český západ. Posledních několik měsíců probíhá rekonstrukce financovaná z grantu sdružení ve spolupráci s obyvateli domu. Podle mluvčí sdružení Lenky Kuřátkové se „každá rodina před rekonstrukcí zavázala, že odpracuje sto hodin“. Po rekonstrukci domu chtějí Romové založit společenství vlastníků a byty odkoupit. Finance sdružení získalo od Úřadu vlády ČR v rámci Programu odstraňování havarijních situací v sociálně vyloučených romských lokalitách.

(red)

Památný den ...

Dokončení ze str.1

Dnes, po více jak 60 letech, tento názor přežívá a nabývá jen trochu jiných forem. Řekl bych, že s ohledem na pokročilejší dobu jsou ještě pokleslejší než tehdy. Tehdy byli lidé vystaveni riziku těžkého postihu, někdy i na životě v případě jakékoliv pomoci či jen solidarity s Romy nebo Židy. Dalo se to pochopit, i když to nebyl postoj hodný jakéhokoliv uznání.

Romové tu žijí po staletí, čtyřicet let v totalitě prožívali společný osud se všemi okolo v marasmu a pokrytectví, 16 let se tu buduje demokracie, což by mělo být totéž, co budování humánní a spravedlivé společnosti. Měli by tedy i Romové mít nárok, aby se stali občany v této krajině. Jejich oběti v koncentracích jim na to dávají i morální právo. Ale proč vůbec? Když to právo nemají v pietě, nemají ho v ničem! Třeba si tu hanebnou nerovnost už konečně uvědomíme.

Jen malý příklad ze života.

Karel Oswald

Přichází pád politické hvězdy?

Vicepremiér vlády a předseda KDU-ČSL Jiří Čunek, kterého 9. února obvinila policie z korupce, podal tři dny na to prostřednictvím svého advokáta proti tomuto obvinění stížnost.

V tiskovém prohlášení z 12. února uvádí: „Základní podstata stížnosti míří proti neúplnému skutkovému stavu věci, na kterém vybudoval policejní komisař své právní hodnocení případu. V souvislosti s dalšími nedostatky považujeme usnesení za neúplné, prakticky převážně nepodložené a předčasné. Proto navrhuje, aby bylo státním zástupcem předepsané řízení zrušeno.“

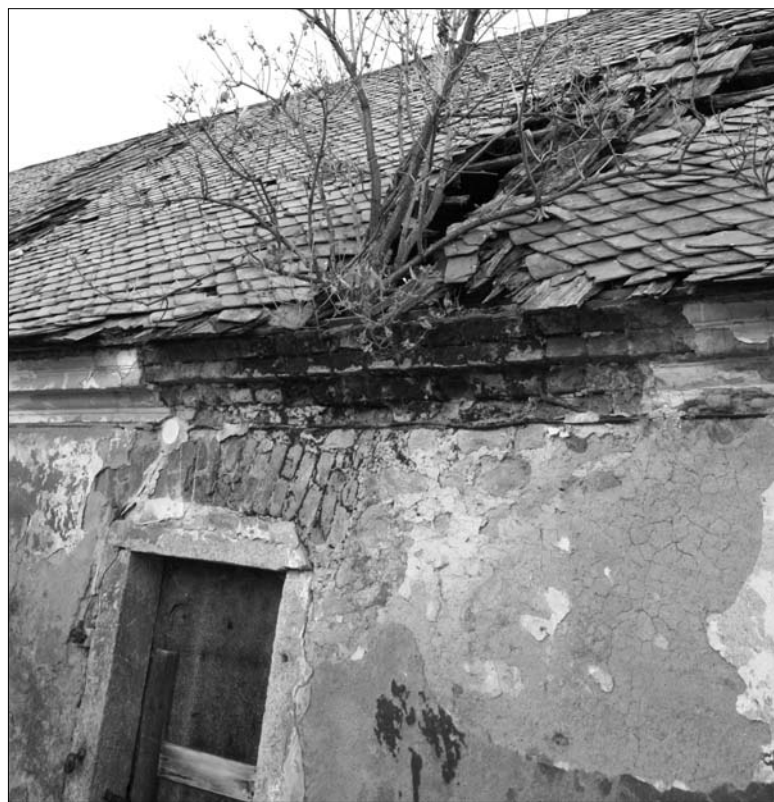
Čunek bude případnou rezignaci zvažovat až poté, co státní zástupce rozhodne o jeho stížnosti. Lhůtu na to nemá, ale podle zákona by se tak mělo stát co nejdříve. Jde o první případ obvinění člena české vlády v době, kdy působil ve své funkci. Obvyklá není taková věc ani v zahraničí.

Snová kariéra, ke které Jiřímu Čunkovi na podzim 2006 pomohlo populistické a neetické řešení romské problematiky ve Vsetíně, se začíná hroutit. Policie ho podezřívá z braní úplatků, ke kterému mělo dojít v únoru 2002.

Tehdy měl Čunek převzít půl milionu korun od zástupce realitní společnosti H&B Real. Jediným důkazem jsou prozatím výpisy z účtů, které však pouze říkají, že

H&B Real vybrala ze svého účtu 499 000 korun a Čunek nedlouho potom téměř stejnou částku vložil na svůj účet. Verze Jiřího Čunka se mění rychleji než uzávěrky našich novin, takže v době psaní článku nejdříve tvrdil, že si nevzpomíná, potom že jde o celoživotní úspory, poté část hypotéky, půjčku a rodinou naspořené peníze, který se „záračně“ změnil na dva a půl milionu. Žádnou z verzí však nepotvrdila Čunkova manželka, kterou již také vyslychala policie. Čunek také dostal svojí aroganci, když prohlásil, že „půl milionu má dneska kdekdo“ a tímto přístupem se vysvětlilo také předchozí, na první pohled neetické, jednání.

Senátní imunitní výbor jej doporučil vydat k trestnímu stíhání; hlasování se konalo 7. února a stalo se tak rozdílem dvou hlasů. Dohromady čelí vicepremiér šestnácti trestními oznámením z různých stran. Kromě vystěhovaných Romů na něj podali trestní oznámení Břetislav Rychlík, sdružení Romea a jeho bývalá sekretářka Marcela Urbanová (kvůli údajnému sexuálnímu obtěžování). Vsetínská radnice však na Urbanovou podává vlastní trestní oznámení za poškozování pověsti Čunka i města Vsetín. Poslední možný prohřešek řeší policie v Přerově, která vicepremiéra podezřívá ze zneužívání tankovací karty z doby jeho starostování ve Vsetíně.

V povědomí Romů je Jiří Čunek zapsán především jejich deportací do neuspokojivých podmínek, kupříkladu do Staré Cervené Vody na Jeseníku Foto: J. S. S.

Braní velkého úplatku je zatím nejzávažnějším obviněním, které může Jiřího Čunka snadno připravit o jeho raketovou kariéru. Stejně jako v případě vystěhovaných Romů jde o bydlení a vysoké provize pro realitní společnost. Možná souvislost mezi nevhodně uzavřenými (silně předraženy) smlouvami pro vystěhované Romy a jinými aktivitami realitních společností na Vsetínsku ve spolupráci s Čunkem by mohla vyjít najevo během policejního vyšetřování.

Premiér Topolánek se snažil člena své vlády hájit. „Dávám Jiřímu Čunkovi šanci, a chci to i po vás, protože ten případ je podivný, nese znaky určitého ovlivňování,“ apeloval na poslance. Předseda ČSSD Jiří Paroubek označil případ za nejasný. „Panu vicepremiérovi přeji, aby se z toho dostal, ale nevidím to na to, že by to politicky ustál,“ řekl a dodal: „Prestíž této vlády mi může být jedno, ale tato vláda reprezentuje tuto zemi a není vhodné, aby vicepremiér chodil ze zasedání vlády na policii na výslech.“

Čunkovo setrvání ve funkci je den ode dne těžší, neboť se na něj stupňuje tlak ze všech stran. Zajímavé je, že Čunek vložil na účet 497 000 korun, ale kdyby vložil celého půl milionu, musel by vyplňovat pro banku dokumenty, což nařizuje zákon proti praní špinavých peněz. Nové pochybnosti se objevily také kolem financí Čunkovy manželky; na vybudování její zubní ordinace byla podle jejích slov použita „půjčka od známého“ 900 000 korun. Vysokoškolsky vzdělaná Čunková také uvedla, že veškeré finance řeší její manžel, protože ona „tomu nerozumí“.

Faktem, který zpochybňuje Čunkovo možné úplatkářství, je kontrola protikorupční policie ze strany opoziční ČSSD a také přesné načasování aféry se vznikem nové vlády. V zemích s vyspělou politickou kulturou se však politici vzdávají svých mandátů již při prvních pochybnostech a čekají na výsledky vyšetřování. To však v ČR není zvykem, a tak musíme být svědky trapných afér typu Stanislava Grosse, jejíž průběh se s tou Čunkovou až příliš nápadně shoduje. Pravděpodobně bude mít také stejný konec: první z aktérů již skončil na politickém smetišti a druhého to nejspíš v dohledné době čeká.

(J. S. S.)

Make a Connection / Připoj se

BRNO – Šestý ročník úspěšného programu Make a Connection – Připoj se společně zaštiťují Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS) a společnost NOKIA ve spolupráci s lokálními partnery. Jde o mezinárodní program, který byl zahájen v roce 2000 a ČR je jednou z 22 zemí světa, kde probíhá. RATOLEST BRNO, o.s., je lokálním partnerem pro Jihomoravský kraj.

Make a Connection – Připoj se podporuje projekty mladých lidí ve věku od 16 do 24 let, kteří mohou získat grant až 50 000 Kč na realizaci vlastního projektu. Všechny projekty musí splňovat základní podmínku: musí být zaměřeny směrem ven, na pomoc nebo vylepšení okolí či komunity, v níž mladí lidé žijí.

Dále pak program nabízí odbornou pomoc ve formě seminářů na témata: Základy projektového a finančního managementu, Komunikace v týmu, Public relations, Vyhledávání zdrojů financování apod.

V uplynulých pěti letech fungování Make a Connection - Připoj se uskutečnilo více než 2700 mladých lidí více než 350 projektů, které celkově oslovily okolo 110 000 lidí. Letos bude, stejně jako v minulých letech, rozdělena částka téměř dva miliony Kč.

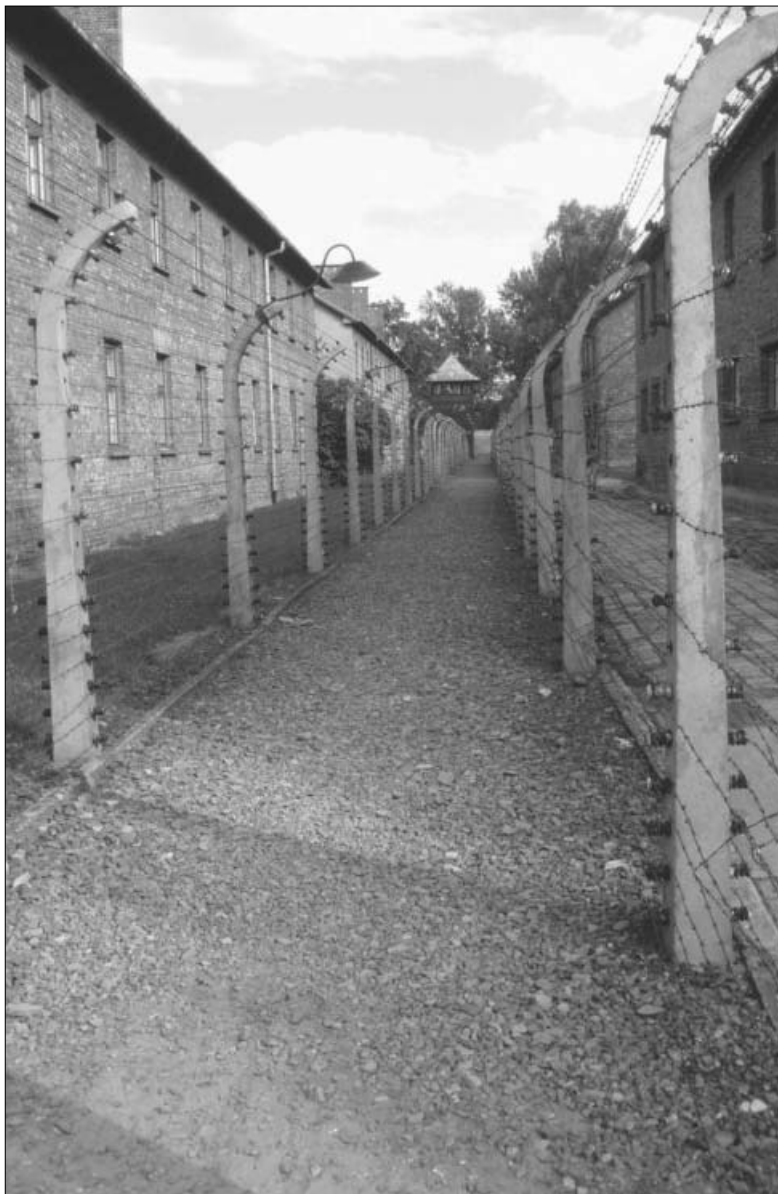
„V loňském ročníku získalo v Jihomoravském kraji grant 16 projektů a bylo rozděleno 445 400 Kč. Podpořeny byly například týmy, které připravily volnočasové aktivity pro děti

z nepříznivého sociálního prostředí, uspořádaly výtvarnou soutěž na téma Fair Trade, hrály divadlo s klienty z Domu na půli cesty, seznamovaly děti s africkou kulturou apod. Fantazii se meze nekladou a tak doufám, že i v letošním ročníku bude velký zájem a že se nám sejde spousta zajímavých projektů,“ uvedla Denisa Škrancová, koordinátorka Make a Connection pro Jihomoravský kraj.

Více informací lze najít na www.pripojse.cz, kde je i ke stažení formulář žádosti o grant. Uzávěrka je 31. 3. 2007, žádosti o grant lze zasílat na adresu lokálního partnera. Možné jsou rovněž konzultace s koordinátorkou projektu. (red)

27. leden – památka obětí holocaustu

Z 5500 deportovaných Romů se vrátilo asi 500

Průchod mezi baráky ve vyhlazovacím táboře Osvětim-Birkenau Foto archiv

Organizace spojených národů stanovila v roce 2005 Mezinárodní den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidství. Tímto dnem byl určen 27. leden na památku osvobození koncentračního tábora Osvětim Sovětskou armádou. Na podporu této památky vydala OSN letos 26. ledna rezoluci odsuzující zpochybňování holocaustu. Tento na první pohled symbolický akt má však své opodstatnění. Připomeňme, že loni v prosinci se konala v Íránu konference za účasti nejproslulejších popíračů holocaustu, která zpochybňovala jak počty zabitých vězňů v koncentračních táborech, tak holocaust samotný.

V ČR nezůstala památka obětí holocaustu bez připomenutí: v Hlavním sále Senátu připravila Federace Židovských obcí a Nadační fond obětem holocaustu setkání, nad nímž převzal záštitu předseda Senátu Přemysl Sobotka. Ve svém vystoupení vyjádřil znepokojení ze snah popíračů holocaustu. „Dnes se ovšem tito lidé neštítí dovolávat se svobody slova, ačkoli sami by ji v případě své vlády nikdy nedopřáli druhým.“

Viceprezident Mezinárodního osvětimského výboru Christoph Heubner podotkl, že „největší nepřítel, kterého máme, je lhostejnost“. Zatímco všichni řečníci mluvili k věci, premiér Topolánek

si neodpustil ostrou politickou agitku, ze které vyplynulo, že jakékoliv kolektivistické uvažování vede vždy k totalitním systémům a jediným posvátným světonázorem je bezohledný individualismus. „Pokud opět dopustí, aby individuální svobodu vytlačil duch kolektivismu, umožní vznik nového holocaustu. Evropané vidí v židovském státě málem větší riziko pro mezinárodní mír, než představují teroristé. Je hanbou starého kontinentu, že takto uvažuje spousta jeho obyvatel 60 let poté, co jejich předci dopustili holocaust,“ prohlásil Topolánek ve svém projevu.

O svých pocitech během věznění v koncentračním táboře Osvětim-Birkenau hovořila Erika Bezdíčková, které nacisté vyvraždili celou rodinu. „Během pobytu v Birkenau jsem se často tázala, kdo je na tom lépe. Ti, co už nic nevědí, či ti, kteří zůstali naživu.“ Přiznala, že po válce dlouho s nikým nemohla mluvit o tom, co se stalo. „Stejně by mi nikdo, kdo tam nebyl, neuvěřil.“

Novinářka Jarmila Balázová, jejíž příbuzní nacisté zavraždili, připomněla, že do Osvětimi bylo deportováno přes 5500 Romů a domů se vrátilo jen asi 500: „Poválečná romská populace v Čechách a na Moravě se následkem nacistického »řešení cikánské otázky« snížila na asi 800 osob.“

Připomněla také, že původní diskriminační zákony, které předcházely holocaustu Romů na území bývalého Československa pocházejí z roku 1927, tedy z první republiky. Závažným faktem, který zazněl v jejím projevu je ztráta kontinuity, kterou holocaust způsobil. „Mí prarodiče, stejně jako to znáte například z mnoha židovských rodin, nebyli v naprosté většině schopni o hrůzách války hovořit. Obavy z toho, že by se situace spojená s pronásledováním mohla opakovat, vyústily v popírání romského původu, mystifikaci s původem maďarským atd. I dnešní obavy Romů, projevující se například při sčítání lidu, pramení z této doby.“

Jiří Salík Sláma

Musíš být lepší než druzí, abys uspěl

K článku Milana Daniela v LN ze dne 30. ledna o Romech a o jejich jistě neschopnosti vzít svůj vlastní osud do svých rukou, musím říci, že s ním plně souhlasím. A říkám to s hořkostí.

Ovšemže není možno generalizovat, neplatí to v plné míře, ale platí to dosti masivně. Zejména u střední a starší generace. Jiná věc je, jaké omezené šance k získání zaměstnání Romové mají a jak se dovedou s tímto nedostatkem vypořádat vlastními silami a vytrvalým úsilím.

Tady se skutečně nemohou srovnávat s ukrajinskými dělníky a v té konkurenci na pracovním trhu propadají.

Není to vše tak úplně jejich vina, protože společnost je skutečně vůči nim více než macešská, ale to není žádná omluva. „Musíš být lepší než druzí, abys uspěl“ – říkal vždy můj táta.

Problém je, že v mnohých romských rodinách nejsou taková tatův moc k dispozici.

Teď jde o to, jak to zlepšit. Tady můžeme mluvit o pozitivní diskriminaci, to by mohl být ten program. Jistě jen dočasný. Hranice, kdy to může být pomoci a kdy už to přesahuje únosnou míru, je velmi nezřetelná a skoro každý má na ni jiný názor, pokud vůbec s takovým programem je obecný souhlas.

To je také otázka, jak dalece jsou například sociální dávky motivující či demotivující.

Jen poznámka na okraj ke zmíněnému článku: dnes už se objevuje dosti široká vrstva mladých a vzdělaných Romů, kteří kladou důraz na svoji profesi a při tom nepopírají svoji příslušnost k rodu. V tom je naděje.

A už jen oprava: Milan Daniel určitě mluvil o „vajdech“ a „vajdovství“, což bývali a ještě jsou romští starostové v osadách, nikoliv gajdové a gajdovství.

Karel Holomek

Lidové noviny 2. 2. 2007

komentář

Trpké vzpomínání na holocaust

KAREL HOLOMEK

Ve čtvrtek 8. února jsem se účastnil setkání židovských odbojářů a vojáků při Židovské obci Praha, a to na základě pozvánky jejich sdružení stejného jména. Sešlost pozůstávala z dam a pánů evidentně v pokročilém věku, dosti často i hodně nad 80. Připadal jsem si tam jaksi nepatřičně. Jednak tím, že jsem svoji sedmdesátkou patřil mezi nejmladší, a jednak proto, že jsem nebyl (ani nemohl být) žádný odbojář, byť hrozba koncentráku nade mnou visela už když jsem byl malé dítě.

Seděl jsem vedle pana Oldřicha Stránského, bývalého vězně koncentračního tábora Osvětim-Birkenau a pana Schwarze, židovského frontáka, jak sám sebe nazýval.

Slovo dalo slovo a ptám se, zda pan Stránský byl účasten pietní vzpomínky na holocaust v Senátu. Nebyl, ač pozván. „Protože oficiální pieta se stává mediální příležitostí pro různé funkcionáře a politiky, aby byli vidět před kamerami a při tomto tématu mohou získat kladné body. Bývalí vězni z Birkenau sedí v zadních řadách, zatímco osobnosti vládnoucí státu sedí v prvních řadách,“ řekl mi.

Něco pravdy na tom bude, pomyslel jsem si a dodatečně zaznamenal, že mne letos ani nepozvali. Proč by taky? Minulý rok se mi dostalo v Senátu pocty promluvit a já namísto vděčnosti mluvil o institucionálním popírání romského holocaustu při katastrofálním hodnocení zákona č. 261/2001 Sb., o odškodnění, který odškodnil zhruba tak dvě procenta romských žadatelů ze sedmi tisíc. Těch 6800 zbývajících netrpělo podle tohoto zákona a odškodněno nebylo. „Jaká hanba!“ – pravil jsem ziraže od řečnického pultíku na pana Zaorálka v první řadě, takto tehdy předsedu Parlamentu ČR.

Jaký div, že už mne nikam nepozvou!

Pak jsem slyšel z úst jednoho starého pána na této sešlosti židovských odbojářů a vojáků při Židovské obci, jak pěkný a emotivní projev měl pan premiér při této příležitosti. To mě potěšilo, ale pak jsem si zase vzpomněl, že z těchž úst zaznělo dříve také cosi o osvětimské lži. Člověk si už fakt nemůže vychutnat potěšení z něčeho pozitivního, protože paměť si pamatuje právě to, co by neměla a co by měla, nebere.

A teď už bez legrace. Začnu hodnotit oficiální piety podle činů, které budou následovat po plamenných proslovech.

Teď máme novou vládu. Té staré se nepodařilo splnit její slib, že koncentrační tábor v Letech u Písku bude zbaven sousedství vepřové farmy. Nestalo se tak. Premiér Topolánek má teď skvělou příležitost osvědčit smysl pro piety za mrtvé i z romského holocaustu tím, že jeho vláda tuto skvrnu na tváři české společnosti odstraní. Uvidíme. Příští rok v Senátu se o tom budeme znovu bavit, ne že ne!

Děti tančily pro seniory

Monika Balogová (druhá vpravo nahoře), s dětským souborem „Na pavlači“

Na sklonku roku se konala mimořádná kulturní akce v Klubu seniorů na Charbulově ulici v Brně, které se zúčastnil také dětský taneční soubor pod vedením Moniky Balogové z volnočasového centra Pavlač. Na závěr vystoupení se spontánně přidala k dětem a tančili všichni společně. Děti dostaly za odměnu kromě pochval také sladkosti a hračky.

D.T.Š.

Rozšiřujeme kolektiv dopisovatelů a externích spolupracovníků z ČR i Slovenska. Vítejte také příspěvky psané v romštině. Tel.: 545 246 645, e-mail: grafika.rhangos@volny.cz

názory čtenářů

Schází respekt k jinakosti

Jsem vaší dlouholetou věrnou čtenářkou. Dne 6. ledna 2007 vyšel v Lidových novinách, v příloze Orientace, článek Zapomenutí cikáni v nás (autorem je politolog P. Barša, docent Karlovy univerzity a analytik Ústavu mezinárodních vztahů).

Obsah jmenovaného článku a zvláště některé pasáže mě zaujaly natolik, že si dovoluji reagovat. Doslova mě rozesmála věta: „Z tohoto hlediska je cikánství způsobem života, a nikoliv etnickou či národnostní identitou: cikánem se člověk stává tím, co a s kým dělá, nikoliv tím, komu se narodil a jakou barvu má jeho kůže.“

Skoro 40 let pracuji jako sochařka a grafička, mimo tuto profesi se už léta věnuji cikánským dětem, znám mnoho rodin a s touto komunitou jsem se velmi sblížila a rozumím jí natolik, že nemám s ní vůbec žádné problémy, takže uvedenou větu ve jmenovaném článku vítám! Na stará kolena mám konečně jasno! Ačkoliv bílá jako sníh, jsem vlastně „cikánka“...

Další zajímavá pasáž: „Dva sborníky editované Tomášem Hintem a Markem Jakoubkem dávají plně zaznít především názorům navozujícím pravicové pojetí inkluze (!) atd. atd. atd.“

Slyším to poprvé! Pravicová nebo levicová inkluze – co to je za intelektuální blábol, kdo to vymyslel? (T. Hint nebo M. Jakoubek nebo, nedej Bože, politolog?)

Narodila jsem se v roce 1938. V té době mého dětství, které jsem prožívala na Ostravsku,

jsem se zcela spontánně sžívali s Cikány a bylo to naprosto normální a bez problémů! (Ti dva jmenovaní byli ještě někde „na houbách“, nemají ani tušení, jaké nesmysly píš!)

Po válce v roce 1945 jsme byli chudí všichni, Cikáni, necikáni a našim rodičům bylo úplně jedno (dej jim Pán Bůh nebe), jestli si hrajeme s Cikány, což se o dnešní době říct nedá! Žili jsme vedle sebe a vzájemně jsme se měli rádi!

Další věta M. Jakoubka: „Nikoliv podpora (domnělé, ve skutečnosti neexistující) národní kultury Romů, nýbrž překonávání kultury (?) chudoby a integrace do českého občanského národa jsou podle těchto autorů podmínkou úspěšného začleňování vyloučených, včetně těch, jejichž předkové přišli do českých zemí ze slovenských romských osad.“

Vážení, sleduji-li dění v současnosti a čtu-li tak „hlubokomyšlné nesmysly“, mám čím dál tím více pocit, že žiji v blázcinci...

Ne intelektuální rozbory a bláboly; naší současné společnosti schází respekt a tolerance k jinakosti, vzájemná lidská blízkost, porozumění, ale hlavně Lásky!

To jsou pojmy, kterým rozumí každý – Cikán necikán!

Byla bych ráda, kdyby můj dopis byl doručen těm, kterým je určen. Srdečně vás v redakci zdravím.

**Arana Mertlová
sochařka a grafička
České Budějovice**

Vznikne Agentura ...

Dokončení ze str.1

Start pilotního dvouletého provozu je naplánován na polovinu letošního roku. V ČR existuje přes 300 chudinských domů a čtvrtí, v nichž žijí převážně Romové. Podle odhadů to může být až 80 000 lidí. Většina dospělých v těchto místech nemá práci. Rodiny jsou závislé na sociálních dávkách. Děti končí vají ve speciálních školách.

„Svým způsobem agentura už vznikla,“ řekla Stehlíková. Podle ní v jejím resortu na Úřadu vlády již působí pracovníci, kteří agenturu připravují. Garant agentury Czeslaw Walek uvedl, že nový zvláštní úřad ale nevzniká. Agentura by měla fungovat jako samostatný útvar, který využije zájem vládní rady pro záležitosti romské komunity. Agentura by koordinovala integraci sociálně vyloučených lidí zpět do společnosti. V místech s ghetty by shromáždila zástupce samosprávy, neziskových sdružení i firem a pomohla by jim najít řešení ke zlepšení situace. „Vládní strategie je jasná – integrovat romskou komunitu do společnosti, na regionální úrovni to však vypadá zcela opačně,“ říká ministryně Stehlíková. „Je na čase to změnit, předcházet takovým situacím

a lidem v již existujících vyloučených lokalitách pomáhat.“

„Agentura by profesionálně zajišťovala servis procesu – integrace a čerpání peněz – a současně by ho i spouštěla a vedla,“ uvedla Stehlíková. Většinu peněz na činnost instituce chce ministryně získat z Evropského sociálního fondu (ESF). Menší část by pocházela ze státního rozpočtu. Přípravný tým nyní chystá podrobný projekt, v němž práci agentury popisuje. Ministerstvo práce chce na něj o finance z ESF i od státu požádat do konce března.

Walek počítá s tím, že by na příští dva roky mohla agentura získat zhruba 30 milionů korun: „Finance budou záviset na počtu lokalit, na které se zaměříme. Pokud budou jen tři, bude stačit menší částka. Pokud by jich bylo šest, bude muset být peněz víc.“

Do poloviny roku 2009 agentura ve vybraných lokalitách ověří, zda její působení přinese zlepšení situace. Pokud se její přínos potvrdí, bude možné činnost podle Walka „rozjet ve velkém“. To by znamenalo rozšíření působnosti Agentury až na 64 nejkritičtějších lokalit v ČR.

(red)

Romano rat Idy Kellarové

Ida Kellarová Foto: J.S.S.

Je velice důležité najít smysl v tom, čemu se člověk věnuje ve své práci. Kdo to dokáže, může prožít krásné pocity z toho, co z takové práce vzejde. K takovým lidem se zcela jistě řadí Ida Kellarová.

Po dlouhá léta se s velkou trpělivostí a také s velkým zájmem věnuje romské hudbě nejen jako interpretka, ale též jako organizátorka a realizátorka projektů,

jejichž cílem je podat pomocnou ruku každému, kdo se chce věnovat romské hudbě. Kellarová se vyznačuje obrovskou energií a schopností niterního vnímání obsahu romské hudební tvorby ať již původní lidové, nebo té, která vzniká v současnosti. Výsledek práce Idy Kellarové a týmu jejích spolupracovníků je zcela konkrétní: slyšitelný a viditelný.

Obdivuhodná je však také její práce s romskými dětmi a mládeží. Byla to mimořádně šťastná volba vydat se cestou, po které ji mohou následovat talentovaní chlapci a děvčata. Je nádherné slyšet a vidět, jak pod jejím vedením objevují sami sebe, svůj talent, své schopnosti. Bez této pomocné ruky by jejich talenty zanikly. A právě tím se výsledek práce Idy Kellarové mnohonásobně násobí. Současně s tím se však odkrývá, jak byl a dosud je mařen talent a nadání romských dětí, a to nejen v hudbě. Kdo ví, kolik bylo a dosud je zmařeno nadaných romských matematiků, fyziků, spisovatelů, sportovců a umělců.

Ida Kellarová nás přesvědčila, že mladí Romové mají dispozice, aby toho dokázaly mnohem víc, než co se od nich očekává ve zvláštních školách. Ovšem ona jim dala to, co

k takovému rozvoji nutně potřebují: pochopení, podporu, úctu a především lidsky pozitivní vztah. Na druhou stranu od nich zcela určitě požaduje, aby byli disciplinovaní, pracovití a snaživí ve všem, co je třeba dělat při rozvoji jejich talentů.

Vida, na jak jednoduchém principu to funguje. Pak je třeba se zeptat, proč to nefunguje ve škole a společnosti? Skutečně za všechno mohou jen a jen Romové? Samozřejmě, věci a samotný život nejsou tak přímočaré a jednoznačné. Ale ze strany majoritní společnosti se ještě stále setkáváme se zjednodušujícími názory, které brání tomu, abychom mohli pokročit v nápravě komplikovaných vztahů mezi Čechy a Romy. A dokud nebude vyřešen tento základní společenský problém, nemáme šanci postoupit k řešení těch dalších v různých oblastech života. Jednoduché nálepkování Romů, které de facto znamená přesouvání veškeré odpovědnosti na jejich stranu, nikam nevede. Je to jen útěk od vlastní odpovědnosti. Romano rat Idy Kellarové napovídá, co je třeba pochopit, abychom mohli správně konat.

Dezider Giňa

O manušu khatal o Gremium kamen te vakerel avre šeralenca

Manušu khatal o Gremium dikhen, kaj le Romengeri situacija andre Čechiko hin but phari, u vaš oda kamen te vakerel avre romane šeralenca. Oda hin informacija, savi RH dina o Ladislav Bílý, exekutivno sekretaris khatal o Grémium romských regionálních představitelů.

„Mušinas amen te dikhel avre romane šeralenca u te del lenca duma pal koda, save bare nalačhipena ade peren pro Roma. But bibachtale sam kolestar, kaj o president Václav Klaus nareaginel pre kadi bibachtali situacija avke, sar o Václav Havel, kana sas jov presidentos. Angluni the kadi vláda pes pal o Roma the legeri phari situacija nazajiminel ani pal koda, so pes lenca kerel andro gava the fori, kaj džal e situacija pale

aveke, sar sas varekana andro Československo anglo mariben. Pal kada kamen te vakerel o Roma maškar peste u te arakhel drom, sar te džas andre jekhetani buči, savi musaj te keras anglo savore Roma,“ phendža o Ladislav Bílý.

O Václav Miko, savo terdžol angla trin romane organizaciji phenel, kaj musaj te kerel aver buči te arakhel neve prioritie the so lenca te kerel. Kada hin problem bare beršengero, pal savo musaj te das duma savorenca, ko pes thoven vaš o „Roma,“ phenel o Václav Miko. Khatal o Gremium aven informaciji, kaj imar sas cikneder kidipena le romane aktivistenca a kisitinen pes aver. „Andro gava the fori haudlol krizovo situacija, savi keren o lokalna šerale, save phageren o manušane čačipena le

Romenge. O lokalna šerale keren deciziji pal o Roma u džanen, kaj len del dumo e čechiko societa the e vlada le pralamentoha koleha, kaj narokom phanden o jakha. Kada hin but bibachtali situacija anglo savore Roma andre kadi phuv,“ phenel o Josef Duna khatal o Gremium.

Andro decembros 2006 avila andre Čechiko bučakeri grupa khatal o Evropsko forum pal o Roma the phirutne (ERTF) Andre Čechiko len vičhinde khatal o Gremium, u gele lenca te dikhel pal o Roma, save sas deportimen Vsetinostar kio Jesenicko. O manuša khatal o Gremium phene, kaj musaj te vakerel savorenca, khere the avri.

Dezider Giňa

Grémium se chce setkat s ostatními předáky

Podle mínění představitelů Grémia romských regionálních představitelů je situace Romů v ČR velice vážná, proto se chtějí setkat s ostatními romskými představiteli. To je informace, kterou RH poskytl Ladislav Bílý, výkonný tajemník grémia.

„Je nezbytné nutné zasednout k jednání s ostatními představiteli romských organizací a romskými předáky, protože se situace ostře zhoršuje. Je pro nás velkým zklamáním, že prezident Václav Klaus není schopen reagovat na zhoršující se situaci Romů, jak to dokázal jeho předchůdce Václav Havel. Předchozí i současná vláda je naprosto lhostejná k vývoji situace na místní úrovni, kde se poměry ve vztahu vůči Romům vrací do doby předválečného Československa.

O této situaci se chceme poradit s těmi, kteří se věnují Romům. Naším cílem je zmapovat možnosti pro společný koordinovaný postup romských organizací v záležitostech romské populace v České republice,“ řekl Ladislav Bílý.

Václav Miko, který zastupuje trojkolici romských organizací, se domnívá, že se musí změnit způsob práce a nově se musí také formulovat priority jejího obsahu. „Ukazuje se, že romské organizace nedokáží přizpůsobit svoji činnost skutečným potřebám Romů. To je dlouhodobý problém, o kterém je třeba jednat se všemi, kteří se jakkoli v tomto směru angažují,“ uvedl. Podle informací z grémia již proběhla menší setkání s romskými aktivisty a připravují se další.

Podle tajemníka grémia Josefa Duna na místní úrovni vzniká krizová situace, kterou vytváří místní samospráva rozhodováním, jež velmi hrubě porušují lidská práva romské národnostní menšiny. „Místní samospráva takto rozhoduje s podporou občanské společnosti a tichým souhlasem vlády i parlamentu. Je to velice nebezpečné pro osud Romů v této zemi.“

Členové grémia se domnívají, že je třeba jednat a spolupracovat s představiteli romských organizací doma i v zahraničí. Proto se také v prosinci přímo na místě seznámila se situací deportovaných romských rodin ze Vsetína na Jesenicko pracovní skupina Evropského fóra Romů a Travelerů.

Dezider Giňa

Romské internetové rádio ROTA

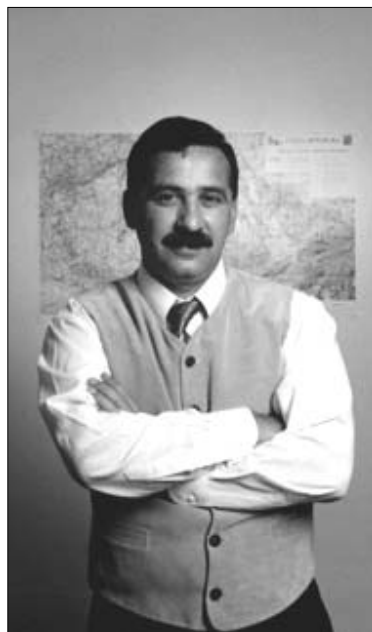
Na podzim roku 2002 vzniklo první romské internetové rádio v Evropě a snad i na světě, jeho provozovatelem je Sdružení Dženo. Rádio Rota je financováno programem Evropské unie Phare – Dživas Jekhetane a funguje za finanční podpory ministerstva kultury. Mezi sponzory patří také Nadace rozvoje občanské společnosti, Media Development Loan Fund, Open society institute a společnost Medienhilfe.

Konceptně se na vzniku rádia podílel muzikant Vojta Lavička a dnešní redaktorka časopisu Romano Vodí Jarmila Balážová, pod vedením Ivana Veselého. Romové tak začínali pronikat do tajů počítačové technologie...

Rádio přináší informace v češtině, romštině a angličtině. Každý

posлуchač si přijde na své, když naladí www.radiorota.cz zaposlouchá se do tónů tradiční i moderní romské hudby, navíc se může pravidelně seznámit s děním, které se dotýká romské problematiky, zaposlouchá se do romských veršů. Ti, kteří věří ve věštby a horoskopy, si mohou vyčíst svůj osud v astrologii a magii. V posledním řadě se posluchači mohou dozvědět o zdraví, romských tradicích, o Bohu, víře v něj a zajímavých – nejen romských – osobnostech. Další zajímavostí je hitparáda romských písní z celého světa. Každý týden se nasazují tři nové skladby, posluchači mohou hlasovat pro nejlepší písně a mají šanci vyhrát CD.

Vysílání rádia se připravuje také na Slovensku, Maďarsku a na Ukrajině. (red)

Ivan Veselý, vedoucí projektu
Foto: Chad Evans Wyatt, Roma Rising

Romano rat la Ida Kellarovakero

Hin but mištes te arakhel čačipen andre koda, so manuš kerel, u ko kada džanel, šaj prindžarel but šukariben andre koda, so leskeri buči anel. Maškar kajse manuša perl e Ida Kellarova. But berša pes bare čaibnaha thovel andre romani kultura the bašaviben.

Džal andre kada sa lavutaris the sar manuš, savo kerel buči pre organizacija the realizacije le projektenge savenca pomožinel avre dženge, save keren buči andro romano bašaviben. Savori buči džal avri khatal lakeri bari energija the andal o baro šuniben, savo la hin kio čirlatuno romano bašaviben the kie koda, savo avel avri akana. Koda so e Ida Kellarova kerel peskere manušena hin te šunel the te dikhel, u bajbareder buči kerel le romane čhavorenca. Midel la o Del bacht the sácipen.

Arakhl peske but šukar drom, pal savo šaj džan pal late o terne romane čhajora the čhave. Hin but šukar te dikhel the te šunel, sar len lidžal kie koda, kaj te arkhen korkore pes, peskero talentos the so andre lende hin. Te lenge e Ida Kellarova ndinahas peskero vast, šoha lengero talentos nabarilahas. Našlilahas avke, sar našlile o talenti maškar o romane čhavore na ča andro bašaviben. Koleha so kerel e Kellarovo pes phundradža o dikhiben pre koda, sar amenge našlile amare talenti talam andre matematika, fyzika, irinde the sportovci. E Kellarovo savorenge sikadža, kaj o romane čhavore hine disponujimen avke sar savore ostatna, u birinen te kerel buter sar koda, so pes sikaven andro zvláštna školi. Kajča oda hin avke, kaj e Kellarovo len dina

peskero jilo, zor the džaniben, u kada lenge kempel andre koda, kaj lengero talentos te hazdlo. Pre aver sera lendar kamelas disciplina, kaj korkore te siklon, te aven poradna u korkore te hazden peskero talentos.

No, dikhen pre savo loko principos kada savoro džal? Vaš oda kempel te phučel, soske oda nafunginel maškar o manuša the andre škola? Čačes oda avke, kaj vaš savoro hin došale ča korkore o Roma? Dičhol oda avke, kaj te nasikluvahe te kerel o dživipen sar kempel, šoha nadžaha upreder. Te o gadže amen nalikerena sar kempel, nikhaj dijader nadodžaha. O Romano rat Ida Kellarovo amenge sikadža so kempel te kerel, kaj amen te arakhas pro lačo drom.

Dezider Giňa

Vsetín – plíseň na Poschle za 40 milionů

Boje s plísní začínají nenápadně a končí „katastrofou“. Byty, které nechal postavit ve Vsetíně za zhruba 40 mil. Kč pro Romy bývalý starosta Jiří Čunek, už mají první problémy. Romové chodí s kbelíky, utěrkou a stírají stěny v bytech několikrát denně.

Sráží se v nich totiž vydýchaný vzduch a vlhkost, která vzniká z vaření, praní, sušení prádla a koupání. Tím vzniká plíseň, která lidem ničí nábytek i postele na spaní. Zatuchlý zápach je cítit již ve vstupní chodbě obytného bloku. Plíseň nejen hyzdí stěny, ale kazí i zdraví lidí. Mohou způsobovat alergie a dýchací potíže – astma. Romové, kteří převážně trpí dýchacími problémy, mají tedy rozhodně důvod pustit se do boje s plísní.

Bojujeme s plísní

Plíseň v domě není žádná legrace. Nejde jen o vadu na kráse, jde především o zdraví. Zjištění plísní v domě nebo v bytě signalizuje velké problémy. Nedejlat nic se v tomto případě nevyplácí. Schování fleků z plísní nábytkem není nejšťastnějším řešením. Nejenom že se plíseň nezavíme, ale naopak se bude v klidu dále množit. Riskuje se zdraví obyvatel

všech bytů. Plíseň způsobují mnoho nepříjemných onemocnění. Počínaje alergiemi a konče, v extrémních případech, i otravou. Proto je velmi důležité začít s nimi bojovat již při prvních problémech.

Ze všeho nejdůležitější je zjistit, proč se plíseň v domě objevila

Přestože je známá příčina vzniku plísní, v bytech plastového typu se moc dělat nedá. Pan starosta byl na tuto překážku upozorňován, přesto nedokázal postavit za tolik milionů jiné bydlení, které by splňovalo podmínky bydlení pro 21. století.

Prevence v první řadě!

Ta bývá většinou jednoduchá: mnohdy totiž stačí dostatečně větrat. Právě proudění vzduchu je jedním z nejdůležitějších faktorů, které růstu plísní zabraňují. Vzhledem k materiálu (plastu) stavby, který nedýchá, nesaje vlhkost, ale zato se zdržuje v bytě, lze těžko větrat.

Topení je na elektrické přímotopy, což je v dnešní době největším luxusem, který si mohou dovolit. Bydlení pro sociálně slabé občany by nemělo zatěžovat, ale pomoci se znovu začlenit do

majoritní společnosti, což v tomto případě Romům rozhodně nedovolí.

Někdy jde o složitější příčinu. Pro definitivní odstranění plísní je pak potřeba odstranit i stavební závadu. Klasickým případem je nekvalitní izolace nebo nesprávně zvolená plastová okna, která zabraňují cirkulaci vzduchu v místnostech. Jestli bydlíte v novostavbě a objevila se vám doma plíseň, bude za to pravděpodobně odpovědný dodavatel stavby. Na něm tedy je, aby závadu a její nárůst zlikvidoval v rámci reklamního řízení. Dalším důvodem plísní může být i rychlé zabydlení nového domu (stavba totiž ještě nestačila dostatečně vyschnout). Není vhodné stavět v zimě.

A tak za peníze ze státního rozpočtu a peníze daňových poplatníků tehdejší starosta Vsetína Jiří Čunek postavil bydlení pro „sociálně slabé a nepřizpůsobivé občany“, které bude jeho nástupce, jenž tuto stavbu zdědí, strašit ještě mnoho let.

Jan Rác
Zlín

Poschla – lokalita ve Vsetíně, kde se nachází kontejnerový dům s romskými nájemníky

rozhovor

Romea TV je šancí pro menšiny O romské internetové televizi se Zdeňkem Ryšavým

Internet přinesl do našich životů nové možnosti převážně v oblasti zábavy a šíření zpravodajských informací. Na první pohled odlišné oblasti se v poslední době spojují do tzv. infotainmentu (informační zábavy), kdy se zpravodajské servery snaží být co nejatraktivnější pro diváka – čtenáře.

Dostalo se jim tak možnosti prosadit informace zaměřené na menšiny, které mají malé šance v hlavních médiích. Výhodou je relativně nízká cena výroby, tvůrčí svoboda a především svobodný přístup diváků k vysílání či textům. Divák si může „svoji“ televizi či texty sledovat ve chvíli, kdy chce on a nemusí se řídit žádným programovým schématem nebo dnem vydání tištěných novin. Zřetelné výhody však narážejí na omezení stále ještě malého přístupu českých obyvatel k internetu.

V současnosti existují dvě velká elektronická média zaměřená na Romy – Rádio Rota a server romea.cz, který provozuje romskou internetovou televizi Romea TV. Na podrobnosti vysílání jsme se zeptali Zdeňka Ryšavého, jednoho z tvůrců romské televize.

Můžete ve stručnosti popsat projekt Romea TV a jeho vznik?

Projekt ROMEA TV se zrodil již v roce 2003, prakticky současně se spuštěním stránek Romea.cz. První videopříspěvky se objevily na webu www.romea.cz v květnu 2003 v souvislosti se světovým festivalem Khamoro, jehož mediálním partnerem byl časopis Romano vodi a server Romea.cz. Dalším milníkem ROMEA TV byl vznik pořadu Činger & Phager, jehož první díl byl na web umístěn v září 2003 a vznikl ve spolupráci s Richardem Samkem z České televize. Vzniklo osm dílů tohoto pořadu. Na konci roku 2006 začala ROMEA TV vysílat nový pořad pro mladé TERNO (více na <http://www.romea.cz>).

ROMEA TV byla provozována do konce roku jako součást stránek www.romea.cz. Od 1. ledna 2007 má první romská internetová televize v ČR vlastní webové stránky (www.romea.tv). Rozšířil se i počet vysílaných videí, která jsou přehledně rozdělena do kategorií a dá se v nich jednoduše vyhledávat.

Kolik lidí se podílí na tvorbě stránek Romea TV?

Zatím nejsou stránky ROMEA TV ani samotný chod této romské televize nijak dotovány státem, ani jinými institucemi. Vznikají zcela na dobrovolné bázi a na vkládání videí se podílí jeden člověk. Pořad TERNO vyrábějí dva studenti gymnázia. Další pořady natáčejí zaměstnanci a členové sdružení ROMEA.

Jde o profesionální novináře nebo spíše nadšené amatéry?

Vzhledem k tomu, že vše probíhá na dobrovolnické bázi, jedná se spíše o nadšené amatéry. V budoucnu však chceme vybudovat profesionální tým.

Jaká je sledovanost?

Podle statistik, které poskytuje server video.google.com, vidělo první díl pořadu TERNO během měsíce a půl asi 1900 lidí. Další nejvíce sledovaný pořad Cesta z města? Starostové, stát, (romská) ghetta – možnosti řešení vidělo kolem 1200 lidí. Další návštěvníci stránek vyhledávají rovněž hudební klipy a zpravodajské pořady. Celkem byla na ROMEA TV videa spuštěna 13 tisíckrát.

Jaký je poměr pořadů vyráběných přímo pro Romea TV a převzatých?

Převzaté pořady nebo lépe řečeno linky na pořady jiných televizí zatím převažují. Pokud bych měl odhadnout poměr, tak přibližně 70:30. Vlastní pořady v archivu jsou Činger & Phager, Termo, záznamy z akcí pořádaných sdružením ROMEA atd. Vyhledávaným pořadem je také záznam debaty ze 7. prosince v pražské Langhans Galerii a byla věnovaná deportacím Romů ze Vsetína.

Co chystáte do budoucna? Nepřemýšleli jste o větší míře publicistiky, například o specializovaných diskusních pořadech?

Nápadů je samozřejmě mnoho a diskusní pořady k nim jistě patří. Chceme se soustředit především na publicistiku, zpravodajství a diskuse. V tomto duchu se budeme snažit oslovit sponzory a donátory, ale také máme plán, jak televizi financovat, aby byla finančně nezávislá.

Jiří Salík Sláma

The screenshot shows the Romea TV website interface. At the top, there are navigation links: www.romea.cz, burzaprace@romea.cz, skola.romea.cz, and equal@romea.cz. The main header features the logo "ROMEIA.TV ROMSKÁ INTERNETOVÁ TELEVIZE". Below the header, there is a "MENU" section with links to "TERNO", "ZPRAVODAJSTVÍ", "VZDĚLÁVACÍ", "HUDBA", "FILMY", "ODJINUD", and "ZPRÁVY". The "ZPRAVODAJSTVÍ" section is highlighted, showing a list of news items: "Romové chtějí zlepšit komunikaci s radnicí", "Osenění pro nízkoprahový klub Lukusák", "Policejní asistence ve městě Brně", "Stehliková chce mít antidiskriminační zákon do konce roku", and "Stehliková: Asanura pro boj s ghettu". There are also sections for "Literární cena Mileny Hübschmannové" and "ZPRÁVY" with sub-sections like "Vzpomínky na dětský domov" and "Den památky obětím holocaustu".

Takto se stránka www.romea.tv zobrazí na monitoru počítače připojeného k síti

Paměti romských žen – Kořeny I/6

Rozhovor s paní Marcelou, ročník 1928, Brno, tazatelka Dana Zajoncová

Jak se jmenuje?

Maruška. A po ní se narodil kluk. Tak říkám a dost, už nechci. No, byla jsem na rok těhotná. Na mě jenom kalhoty položil a už jsem byla těhotná. No a pak se narodila Věra, pak se narodil Kája, potom Tonka naposled. Tak jsem říkala, no ještě do třetice všechno nejlepší – kluka a zase jsem měla holku. A ta už jich má sama pět. Ta bejvá v Praze.

Takže to jste asi nebrala žádnou antikoncepci...

Nikdy v životě. A s porodem jsem mohla dělat do poslední chvíle, do poslední chvíle. A říkám: „Ježíšmaria,“ šla jsem do krámu, nakupuju a teďka říkám, „prosím vás, zavolejte mi sanitku.“ Ona říká: „Je vám zle?“ Povídám: „Ne, já budu asi rodit.“ A neměla jsem nějak veliký břicho. Já jsem byla taková, jako kdybych byla nafouknutá, a než sanitka přijela, tak mně praskla voda a už jsem čekala, už jsem to stahovala do sebe. A přijeli, odvezli mě. Ani na postel, takový lehátko, jak připravují ty mámy na to. A druhý den jsem podepsala revers a šla domů. Dítě jsem tam nechala a chodila jsem ho tam kojit. No jak, když máte doma děti, tak budu ležet v porodnici nějak, no. Horečky jsem nikdy po porodě nedostala. Já jsem mohla rodit za buchtu.

Odkdy kouříte, od mládí?

Ne. Začala jsem kouřit, když jsem přišla z toho lágru. Holky taky kouřily. A u kapličky jsme vždycky měly takový scházení. No tak jsem si říkala, já si zapálím taky, frajerku jsem chtěla dělat. Tak jsem si zapálila cigaretu. Jsem brala tatínkovi cigarety, vždycky jsem mu vytáhla dvě, dala do kapsy a šla jsem. A když jsme chtěli jít tančovat, tak jsme jenom chodili drát peří, a až jsme to peří zedrali, tak nám pustili ten gramofón s tou troubou a začali jsme si tančovat. Upekli nám třeba vdolky nebo nějaký takový buchty, uvařili nám hrnek čaje a tak jsme se bavili. Ale drát peří jsme chodili, drát peří.

A nějak hromadně, jako u někoho jste drali nebo...

Třeba kamarádku jsem měla a její babička nebo rodiče drali peří, tak jsme jim šli pomoci. Třeba zase od kamaráda, tak jsme šli pomoci. Tam jsme se taky najedli. To byla hrozná doba třiadvacátý a ten čtyřicátý rok. Teď jsme třeba stáli u kapličky, bavili, hráli jsme si tam, vykládali, dělali jsme už plnoletý ze sebe a teď jsme slyšeli, jak bombardují. Za chvíli Rusi jeli, za chvíli Němci, teď se to po sobě střídalo.

Já jsem zkusila moc, moc, opravdu moc, já si nechci ani na to moje dětství vzpomenout a mládí jsem neměla žádný. První kluk a hned mi udělal děcko a hotovo. A pak jsem měla děti furt pryč.

Ale na to draní peří jsme rádi chodili, protože jsme se tam jako najedli, vykládaly tam pohádky ty starší babky zase, vykládaly pohádky, my jsme poslouchali a drali. Pak nám dali večeri, dostali jsme čaj do půllitrového hrnku, dva tři koláče, snědli jsme, nebo vdolky s marmeládou, povídala, co si vařily ženský samy doma.

A potom to bombardovali, rozbíjeli všechno a přišel pětadvacátý rok a byli jsme svobodný. My jsme takhle měli barák, co jsme bydleli, a tam byl strom. A teď tatínek říká: „Co to na tom stromě visí?“

A chlap, jak házeli ty granáty nebo co to bylo, tak ho to vyhodilo na strom a ta noha tam zůstala viset. Chraň Bůh a Panenka Maria každého, co já jsem zažila. Opravdu. Ne. A tam kde byla vesnice vypálená celá, jo. A ještě jedna věc, víte a předtím vesnicí jsme jako měli být my. A teď když na to, tak do lesa utíkali a když přišli Rusi tak napadli i mladý holky sedmiletý. Vzali a znásilnili, starou babičku znásilnili, že nemohla jít z baráku ven. Rusi dělali taky zle. Já jich nenávidím Rusy, ne, Rusi dělali hrozně zle. Němci ne, ti ustupovali, ale Rusi dělali, vykrádali trafiky, obchody... (konec nahrávky)

A co vás drželo nad vodou, když to bylo všechno takový chmurný? Bylo něco takového, třeba nějaká víra v něco nebo něco, co vás tak drželo? Prostě že jste to nakonec všechno tak přestála.

Tak do kostela, do kina jsem nechodila. Já vám můžu říct, za můj život, za můj život, tak jsem byla na tom Angelika nezkratná, jak ty kočky na ni pustili v takové lodí, a pak jsem byla na tej, Ježíšmaria, jak se to jmenovalo, no to jsem ještě byla mladá. Do Židenic jsme jeli tady ke kasárnám do toho kina.

Ale do kostela já musím jít. Já su katolička, moje maminka byla katolička, babička, všichni a říkám, bože, vidíte (ukazuje na obrázek naproti na stěně), to je můj táta, moje máma, támhle to, a když tady sedím, tak vždycky říkám: „Bože můj, tatínku, pomoz mně, proboha tě prosím neopuť.“

A svíčky furt pálím. To je moje, moje bohatství. To kdybych měla všechno dát pryč, ale to bych nedala. To mně musí dát potom se mnou do rakve.

(konec)

Ze života Romů na Slovensku

Problémy v komunikaci

Předčasné ukončení schůze – tak dopadlo první zasedání zastupitelstva v obci Bystrany v okrese Spišská Nová Ves. Všech devět neromských zastupitelů odmítlo rokovat a na protest odešlo. Podle starosty Františka Žigy, Roma, se měl na zastupitelstvu „schvalovat rozpočet obce, několik žádostí o odkoupení pozemků a také stížnosti obyvatel“.

Podle Žigy se nic z toho zastupitelstvu nepodařilo vyřešit. „Zastupitelé odmítli jednat a odešli s odůvodněním, že se tu nedá pracovat, protože každý mluví jak chce.“ Narážel tak na přítomné romské obyvatele Bystran, kteří se zasedání zúčastnili. Někteří prý reagovali na návrhy zastupitelů nekulturním způsobem, ale zastupitelé si podle něj již před volbami byli vědomi toho, že kandidují v obci, ve které jsou Romové většinovým obyvatelstvem a měli by být připraveni zvládat podobné situace.

„Obecní zastupitelstvo nebylo usnášeníschopné, neschválili jsme ani rozpočet obce a nevyřešili jsme vlastně nic. Pokud chce někdo pracovat jako veřejný činitel, musí být připraven na to, že se bude střetávat s negativními reakcemi obyvatel. Nejvíce vášní vyvolal návrh na snížení stavu zaměstnanců obecního úřadu.“ uvedl Žiga.

Neromští zastupitelé navrhli zřídit obecní policii, která by byla financovaná z místního rozpočtu. Romové však zřízení obecní policie chápou jako ochranu Neromů před Romy a odmítají se na tom jakkoli podílet.

„Je mi líto, že Romové svým chováním nahrávají někomu do karet, avšak v budoucnosti přijmeme opatření proti výtržníkům, kteří se ne-

Ilustrační foto ze slovenské osady

Foto archiv RH

umí slušně chovat. Jednoduše je vykážeme z jednací místnosti,“ vysvětluje starosta Žiga další postup.

Nové domy i díky svépomoci

Obec Nižný Komárnik v okrese Svidník odevzdala do užívání romským rodinám nové domy, které ale ještě nejsou zkolaudované. Podle starostky obce „proběhla výstavba na pozemku, kde stála předchozí obydlená Romů, a protože pro ně samospráva musela stále shánět náhradní bydlení, rozhodli jsme se odevzdat jim byty již před Vánocemi. Interiér domků je už hotový, je třeba již jen dokončit fasády a přístupovou cestu“. V domech je zavedená voda a elektřina, takže v nich již mohou bydlet. Romové se po celé čtyři měsíce výstavby denně účastnili prací a hodnota jejich práce přesáhla plánovaných 20 procent. Výstavbou domků samospráva obce zabezpečila adekvátní bydlení pro 40 z 58 Romů z osady.

Bydlení je prioritou

Agentura Aset se sídlem v Košicích připravuje koncepci rozvoje romských komunit v lokalitách s větším množstvím Romů.

„Koncepce zahrnuje hned několik oblastí: zaměstnanost, bydlení, zdravotnictví, vzdělávání, kulturu a sociální oblast. Předložili jsme ji vládě SR a s realizací by se mělo začít na Košicku, kde máme podepsané smlouvy s 11 obcemi,“ informoval zástupce agentury Ladislav Koper. Podle vyjádření starosty obce Nováčany (okres Košice-vidiek) Jána Štrbika, která by měla být do koncepcie také zapojena, se obec již několik let pokouší o řešení problematiky bydlení tamějších Romů. Bydlení Romů je podle něj prioritou. Pokud se s Asetem nedohodnou a řešení bydlení bude příliš zdouhavé, pokusí se obec žádat sami o dotaci na výstavbu domů nižšího standardu pro Romy sami.

(podle RPA zpracoval J.S.S.)

Všichni čumí, co Romové umí

Romské tradice si mladá generace připomíná hrou

Foto: Salesiánské středisko v Tepličích

V úterý 30. ledna zahájilo Salesiánské středisko v Tepličích v prostorách Regionálního muzea Štěpána Trochty velkou putovní výstavu o romské kultuře Všichni čumí, co Romové umí.

Na vernisáž přišlo na sto hostů, mezi nimi i významné osobnosti romského života Gabriela Hrabánová (ředitelka občanského sdružení Athinganoi z Prahy), Karel Holomek (předseda Sdružení Romů na Moravě

z Brna), Robert Galyáš (severočeský filharmonik). Právě pracovníci Athinganoi, stejně jako Muzea romské kultury z Brna, jehož zástupci na vernisáži také byli, se spolupodíleli na vytváření výstavby.

Pro návštěvníky byly připraveny tradiční romské pokrmy holubky, lokše, halušky či uzená žebra. K pohodě a navození příjemné atmosféry hráli romští muzikanti a vernisáž zakončila

dražba obrazů, které namalovaly děti ze Salesiánského střediska Štěpána Trochty pod vedením romské malířky Věry Kotlárové. Vydražil se i největší obraz Hostina radosti (2,5 x 4 m), na kterém pracovalo dvanáct dětí.

Výstava v Tepličích byla ukončena 14. února a na své pouti republikou se přestěhuje do Prahy. O dalších místech budeme čtenáře průběžně informovat.

(red)

Není vám lhostejné dění kolem vás? Chcete, aby se veřejnost dozvěděla nejen o problémech, které vás trápí, ale také o aktivitách romské komunity ve vašem bezprostředním okolí?

Napište nám!

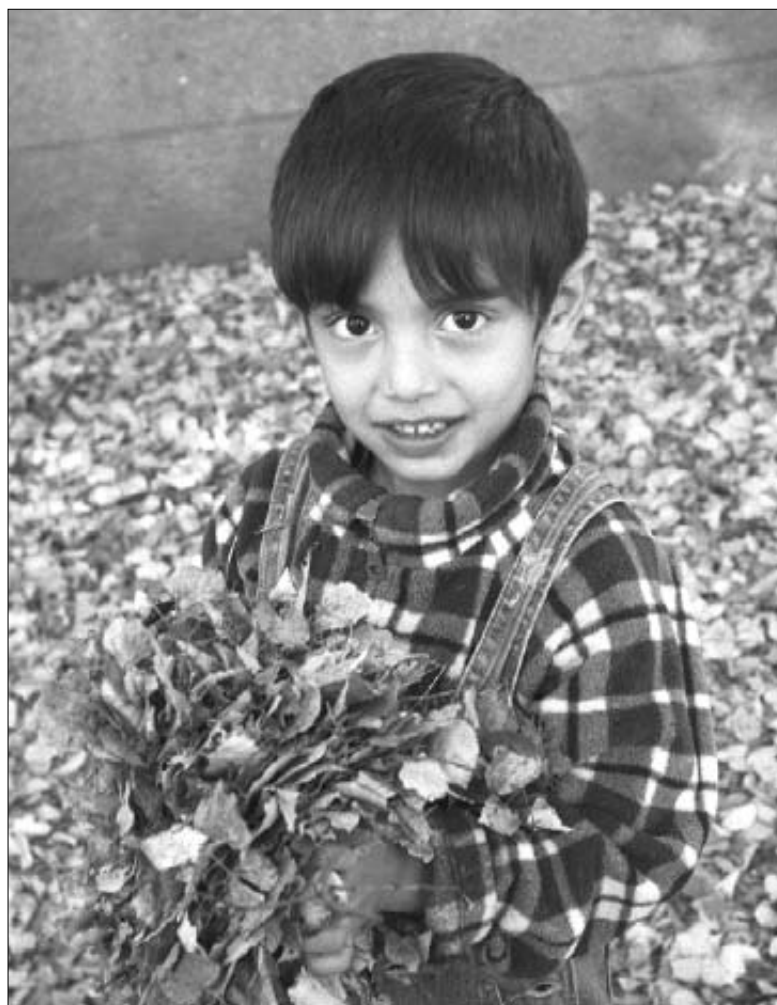
Brno očima romského dítěte

Od 1. února 2007 je v prostorách Drom, romské středisko (Brno, Bratislavská 41) otevřena expozice **Brněnský chodec 2006: Brno očima romského dítěte**. Otevřena bude do června vždy v pondělí a středu od 14 do 17 hod. po předchozí telefonické domluvě na čísle 545 211 576.

Výstava, která byla poprvé instalována v listopadu 2006 ve Vaňkovce, chce upozornit brněnskou veřejnost na fakt, že součástí velkého brněnského centra jsou oblasti se sociálním vyloučením, tzv. ghetta. V těsné blízkosti brněnského městského jádra leží oblast, kde děti žijí v podmínkách, které nepodporují jejich tělesný ani duševní rozvoj a tím v podstatě konzervují kulturu chudoby se všemi jejími negativními důsledky.

Organizátoři výstavy ovšem na problém pouze neupozorňují, ale především ukazují jednu z možných „cest z ghetta“ prostřednictvím kultivace veřejného prostoru. Výstava tak kromě jiného předkládá konkrétní návrh dětského hřiště a příklady řešení podobně problémových míst v zahraničí.

(red)

Z výstavy Brno očima romského dítěte

Foto DROM

Romská debatní liga

Ve dnech 20. až 21. ledna se konal v Seči na Chrudimsku již čtvrtý turnaj Romské debatní ligy. Asi to byl zatím nejlepší turnaj! Nebylo nás moc, jen 25, ale nálada byla výborná, počasí slunečné, debaty velmi dobré, nedebatní aktivity zábavné... No zkrátka, kdo přijel, určitě nelitoval! Těmi, kdo přijeli, byli debatěři ze sdružení Darjav Pardubice, SRNM v Novém Jičíně a ZŠ Sv. Čecha v Kojetíně.

Mimo debatování o návrhu *Televize by se měla změnit* účastníci šplhali po nízkých lanech, stříleli z luků, stavěli stavby z marshmelounů (*marshmelow – cukrovinka oblíbená v Americe*), hráli na kytaru a zpívali, diskutovali... No, na Seči bylo zkrátka hodně příjemně. Jako lektori pomáhali s přípravou na debaty Jáchym, Filip, René a Blanka.

Turnaj vyhrál tým Gašparky (Darjav Pardubice), který tvořily Helena a Aneta Gašparovy. Nejlepší mluvčí turnaje byl členem týmu LL Boys, Lukáš Pokuta z Nového Jičína.

Další informace, linky na výsledkové listiny a fotky jsou na adrese programu RDL:

<http://www.rdl.cz/Sec.html>

René Brinda
koordinátor programu

O vudar pale – Dveře dokořán

Pobočka ostravské městské knihovny na Kutuzovově ulici připravila pro rok 2007 projekt s názvem *Dveře dokořán – O vudar pale*. Doplnuje cíle projektu *Romaňi kereka – Romský kruh* (více na www.kmo.cz, Romaňi kereka). Cílem projektu je nabídnout romské komunitě pestrou škálu aktivit pro volný čas, které jsou určeny od dětí předškolního věku až po celé rodiny.

Projekt *Dveře dokořán* je celoročním pásmem různorodých aktivit, např. výtvarných dílen,

setkání, soutěží a besed, které se budou konat po celý rok. V rámci připravených aktivit si účastníci budou zdokonalovat tvůrčí dovednost, rozvíjet fantazii, učit se spolupráci a uvědomit si vlastní identitu a hodnotu.

Prioritou jsou romské děti předškolního, mladšího školního věku a dospívající mládež. S pomocí těch nejmenších chceme získat ke spolupráci i jejich rodiče. Naším záměrem je, aby rodiče získali kladný vztah ke knihovně jako instituci a podporovali děti k pravidelným

návštěvám knihovny nebo akcí, které se v knihovně konají.

Jana Lopatová

**Knihovna města Ostravy
pobočka Kutuzovova 14
703 00 Ostrava-Vítkovice
Jana Lopatová,
koordinátorka projektu
Dveře dokořán - O vudar pale
Kutuzovova 14, 703 00
Ostrava-Vítkovice
tel. 596 615 272
vitkovice@kmo.cz**

KNIHY NA PRODEJ

Ilona Ferková: ČORDE ČHAVE / UKRADENÉ DĚTI

Dvojazyčná romsko-česká brožovaná kniha vyprávění ženy milující romský jazyk. S předmlouvou Mileny Hübschmannové, jež autorce pomohla začít psát.

Cena 35 Kč + poštovné

Ladislav Herák-Arpy: ZA MŘÍŽEMI

(pravdivá zpráva o intrikách a násilí za zdmi věznic)
Zpověď člověka uvězněného ve valdické věznici plná zdrcujících zážitků.

Cena 25 Kč + poštovné

Vydalo Společenství Romů na Moravě, objednávky na telefonním čísle: 545 246 673
nebo na e-mailové adrese: rhangos@volny.cz.

napsali jste nám

Romská otázka III

Pro souvislost s předchozími články zopakují dvě klíčové teze. V prvním článku jsem napsal, že romskou otázku budu považovat za vyřešenou, až Romové budou chtít a moci pracovat a starat se sami o sebe a o svůj majetek. V druhém článku jsem dokládám, že česká společnost je hluboce rasistická, což výrazně ztěžuje, ne-li znemožňuje řešení romské otázky. Skutečnost, že si to společnost neuvědomuje či nepřiznává, problém jenom prohlubuje.

Tentokrát chci popsat negativa Romů. Romské čtenáře prosím, aby se neurazili hned na počátku. Uvědomuji si, že některá z negativ, o nichž budu psát, jsou pouze reakcí na negativa většinové společnosti. Máme-li se ale dobrat nějakého řešení, nesmíme zavírat oči před negativy na obou stranách. Pokud problém jasně nepopíšeme, nebudeme schopni hledat jeho kořeny, natož jeho řešení.

Mezi Romy je vyšší kriminalita než ve zbytku populace. Romové často vyrušují své okolí nadměrným hlukem a nepořádkem, a když se okolí snaží zjednat nápravu, reagují mnohdy nepřátelsky. Někdy své jednání popírají, jindy je svádějí na jiné. Mnozí Romové uvažují v kategoriích „my“ a „oni“, zatímco Roma by neokradli, okrást gádžu nepovažují za jakýkoli morální přestupek. Romové mnohdy nedbají na vzdělání svých dětí. Velmi často nedodrží dané slovo, čímž vyvolávají ve většinové společnosti pocit, že se s nimi nedá dohodnout. Mnohdy pouze vznášejí požadavky (na peníze a různé formy pomoci), aniž by byli ochotni nabídnout jakoukoli protihodnotu.

Toto jsou evidentní věci, které vadí neromské části společnosti, a pokud je budou Romové popírat, nemají šanci se vyhrabat z neslavné situace, v níž se nacházejí. Jako si „bílé“ musí přiznat svůj skrytý či otevřený rasismus, musí si Romové přiznat, že často „bílé“ štvou svým bezohledným jednáním.

Pak jsou zde ale ještě věci, které „bílé“ moc nevadí nebo jim nevadí vůbec – pokud třeba nepracují ve státní správě či v samosprávě. Ve skutečnosti jsou to ale věci, které jsou možná ještě závažnější než ty vnější, viditelné věci, popsané výše.

Mám na mysli to, že Romové nemají ujasněnou svou vlastní identitu.

To se projevuje například už tím, že jen zlomek Romů se hlásí ke své národnosti. Romové často nevěří sami sobě. Mám zprávy z některých křesťanských sborů, v nichž žije romská menšina, že Romové by nepřijali za vedoucího Roma – chtějí raději „bílého“. Mám zprávy o tom, že některé romské ženy si raději vezmou bílého muže, který jim ubližuje, než by si vzaly Roma. Přiznám se, že si nejsem jist, zda tento postoj převažuje či je spíše okrajový, nicméně není ojedinělý. Plyne ze stejného kořene: pohrdání sebou samými.

S tím patrně souvisí další problém, který někdy frustruje i ty „bílé“, kteří se snaží Romům pomoci: Romové nejsou schopni

zvolit si nějakou věrohodnou reprezentaci. Jsou často neuvěřitelně a nesmiřitelně rozhádaní mezi sebou, což je vodou na mlýn těm, kdo jsou rasističtí otevřeně, a zdrojem trápení těm, kdo se snaží Romům pomoci.

Mnozí Romové, kteří nabudou středoškolského či vysokoškolského vzdělání, se snaží přerušit všechny svazky s ostatními Romy. Vidí v tom patrně jedinou cestu, jak zabránit tomu, aby byli stahováni zpět na dno společnosti.

Napsal jsem, že návrhy na řešení romské problematiky přijdou až na závěr, ale jedno si troufnu napsat již nyní. Považuji to za nesmírně důležité: je v zájmu Romů i zbytku společnosti, aby Romové objevili svou skutečnou identitu, aby ji přijali a rozvíjeli. Musí uvěřit tomu, že být Romem není něco špatného, že to není něco, co z nich dělá lidi méněcenné.

Chce-li většinová společnost vyřešit romskou otázku, nemůže ji vyřešit za Romy, místo nich nebo bez nich. Musí pomoci Romům k tomu, aby byli schopni zvolit si vlastní reprezentaci. A co je ještě důležitější: najít vlastní pozitivní identitu. Jinými slovy, přes všechny problémy, které většinová společnost s Romy má, musí jim pomoci, aby byli hrdí na to, že jsou Romové – a aby věděli, proč a na čem jsou vlastně hrdí. (Jistě mi rozumíte, že nemám na mysli onu „hrdost“ některých Romů, že nakonec gádžu vždycky nějak oblafnou.)

Aby Romové mohli dosáhnout onoho cíle, o němž jsem psal v úvodu, musí sami ten cíl přijmout za svůj a musí uvěřit, že je dosažitelný.

Nedávno jsem byl v pražské Galerii Langhans na setkání romských aktivistů, sociologa Ivana Gabala, senátora Jiřího Čunka a dalších. Někteří Romové odmítali mluvit o problému nepřizpůsobivosti některých Romů. To je příklad cesty do pekel. Pokud popíráme, že tu problém existuje, nemůžeme ho vyřešit. Dále se na tomto setkání řešila otázka, zda říkat Rom či Cikán. Starosta Jindřichovic říkal, že Romové v jeho obci tvrdí, že jim výraz Cikán nevádí. Jiní Romové se proti tomu ohrazovali. Zde musí většinová společnost vyjít Romům vstříc. I americkým černochům nějakou dobu trvalo, než se rozhodli, jak si přejí, aby jim ostatní říkali. Nyní už je jasné, že se rozhodli pro výraz „Afro-Americans“, a je slušné, když je tak ostatní nazývají, byť oni mezi sebou klidně použijí výraz „nigger“, jenž by v ústech bílých zněl neomaladě. Znovu říkám: mějme trpělivost a nechme Romy, aby sami našli svou identitu. My jim v tom můžeme pomáhat, ale jsou to oni sami, kdo se rozhodnou, zda chtějí být Češi, Romové, Cikáni či někdo jiný. Rovněž tak Romové sami se musí rozhodnout, zda si přejí asimilaci či integraci. Je docela možné, že v tom nebudou jednotní a většinová společnost by měla tolerovat obojí rozhodnutí.

Dan Drápal

Obsah tohoto článku není názorem redakce.

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206,
fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782
e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram 2, 4, 9 zast. Tkalcovská, tram 3, 5, 11 zast. Dětská nemocnice.

MUZEUM
ROMSKÉ
KULTURY

Program na únor / březen 2007

Přechodné výstavy:

S'oda pre tute?! Co to máš na sobě?!
Romské oděvy, šperky a interiérové doplňky od
tradičních po současné

20. 2. v 18 hod., přednáškový sál
Na počátku byla Indie: indické stopy v romské
hudbě?, přednáší PhDr. Zuzana Jurková
v rámci přednáškového cyklu Kdo jsou Romové?

22. 2. v 16,30 hod. Putování, vernisáž
Poetické obrazy nedávno zesnulé maďarské romské
výtvarnice Jolány Oláhové, do 6. 9.

7. 3. v 15 hod., přednáškový sál
Pietní akt k připomenutí prvního transportu do kon-
centračního tábora Auschwitz.
Pamětníci, hosté a veřejnost uctí památku obětí,
položí květiny k pamětní desce, zazní romská hudba.

15. 3. v 17 hod., budova Muzea romské kultury
Slavnostní prezentace Bulletinu MRK 2005
a otevření muzejní kavárny BENG

20. 3. v 18 hod., přednáškový sál
Přednáška o romské kultuře z cyklu
Kdo jsou Romové?
podrobnosti na www.rommuz.cz

Stálá expozice:

Příběh Romů (etapa 1945–2005)

Otevírací doba
út-pá 10–18
ne 10–17

V prostorách recepce Muzea romské kultury je
otevřen obchůdek, kde lze zakoupit romskou
a romistickou literaturu, CD s romskou tradiční
i současnou hudbou a také výrobky romských
řemeslníků.

Svět není černobílý

*Romské občanské sdružení MIRET je dobrovolným sdružením
občanů, založeným jako nezisková organizace za účelem vytvoření
podmínek pro humánně pedagogickou, kulturní a uměleckou činnost.
Tato organizace se již několik let zabývá podporou tvůrčích a kul-
turních aktivit romské minoritní skupiny.*

Romské sdružení MIRET bylo založeno v roce 1998. Jedním
z jeho hlavních cílů je napomáhat romské minoritě v integraci do
společenského života v ČR a naopak majoritní skupině obyvatel ČR
umožnit a pomoci porozumět Rómům a otevřít se jim. Již několik let
spolupracuje s organizacemi a nadacemi jako například: UNESCO,
Amnesty International, Ministerstvo Kultury ČR, Klub Hurá
Kamarád, Nadace Divoké Husy, Česká Inspirace, DROM a další.
Podporuje mladé romské umělce, děti a mládež, jejich vzdělání jak
obecně, jazykově, tak i hudební, dále soustavně podporuje jejich
kreativitu, udržuje jejich aktivní tvorbu a vytváří tak podmínky, aby
mohli pokračovat ve svém poslání a uchovali své vlastní tradice.
Umožňuje jim dokázat, že něco umí a dodává jim sílu bojovat s někdy
nemilosrdnou realitou dneška. Napomáhá hledat jejich vlastní identitu
a poskytuje jim pracovní příležitosti v oboru, který je zajímavá a baví
a napomáhá ta k udržet jejich kulturní hodnoty a tradice.

Již šestým rokem je sdružení MIRET organizátorem letního dět-
ského tábora a umožňuje přibližně padesáti talentovaným romským
dětem z dětských domovů a sociálně slabých rodin prožít část léta
v krásném prostředí na hradě Svojanov. Děti získávají zkušenosti spo-

jené se širokým spektrem uměleckých činností zaměřených na pod-
poru jejich talentu a dovedností. Tábory jsou vedeny v tvořivém
duchu a jejich účastníci se na nich naučí zpívat romské písně, tančit
tradiční romské, ale i moderní tance, vyzkouší si hrát divadlo, mal-
jí, kreslí a navzájem poznávají své kulturní kořeny.

Popud k putovní výstavě fotografií vznikl v hlavě Michaely
Kováčové jedné z táborových vedoucích, která během 14denního dět-
ského tábora dokumentovala vše, co se na hradě Svojanov, na jeho
hradbách a v jeho podhradí odehrávalo. Všechny zážitky, vítězství,
smutky, lásky, zklamání, překonávání těžkých zkoušek a prožívání
prázdninových zážitků, loučení a znovu setkání, to vše a mnohem
hlubší pohled do dětské duše vám nabídne putovní výstava fotografií
z objektivu, který během 14 dní prošel mnoha rukama, do hledáčku
se dívalo několik očí a v objektivu se promítlo nepočítaně dětí
v nejrůznějších situacích. Výstava bude mít vernisáž v Karlových
Varech a poputuje jako doprovodný program koncertů Idy Kelarové
v Praze a potom na hradě Svojanov v době Festivalu Gypsy
Celebration 2007.

Výstava je srdečnou vzpomínkou na táborový tým vedoucích
a dětí z července 2006.

V dnešní době je důležité vychovávat děti tak, aby měly svá srdce
otevřená.

Sdružení MIRET se snaží těmto dětem ukázat, že předávat lásku
a pomáhat druhým znamená obdarovat a milovat sám sebe.

Michaela Kováčová

koordinátorka projektu Svět není černobílý a členka
o. s. MIRET

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
IČO:	DIČ:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou	☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:
	☐ bankovním převodem na fakturu

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Francouzská 84, 602 00 Brno. IČO: 26908000; Komerční banka
Brno-město; číslo účtu: 35-1366180207/0100. Cena ročního předplatného je 200 Kč.

Společenství Romů na Moravě

Francouzská 84, 602 00 Brno
Tel.: 545 246 673, e-mail: srnm@srnm.cz

Vydávání Romano hangos
podporuje
Ministerstvo kultury ČR

gregorymanagement.cz presents

monkey business

Věnováno památce Jamese Browna

Double Energy

dvojkonzert
nejlepších
cuzamských
funky formací

Funky Duel

GULO ČAR

support + after party DJ Dan Keschen

20⁰⁰hod.
16. 2. 07 SEMILASSO

Skupina Gulo čar hledá textaře píšící moderní texty v romštině.
Zájemci poslejte své nabídky na vladimir.dirda@centrum.cz.
www.gulocar.com

Inzerujte v Romano hangos

celá strana	7 000 Kč
1/2 strany	4 000 Kč
1/4 strany	2 500 Kč

Další formáty dle domluvy: 10 Kč/cm²
Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání je 25 procent

Objednávky na tel. 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz

Romské internetové rádio vás pravidelně seznamuje s děním,
které se dotýká romské problematiky.
Zaposlouchejte se do romských veršů.
Ti, kteří věří ve věštby a horoskopy, mohou poznat svůj osud
v pořadu věnovaném astrologii a magii.
Vysílání je v češtině, romštině a angličtině.

Rádio Rota, V Tůních 11, 120 00 Praha 2
Tel./fax: +420 224 941 945, 7, 8
www.radiorota.cz; e-mail: iveta.demeterova@radiorota.cz

Romano hangos

ročník 8, číslo 5
vyšlo 2006-04-27

→ aktuální číslo
zprávy
rozhovory
náznaky
ankety
přílohy
reportáže
→ starší čísla
→ redakce

Najdete nás také na
internetové adrese:

<http://www.romanohangos.cz>

Drobné vysvětlení k číslování RH. První dvojičíslo jsme označili číslem 1,
ačkoli jsme je měli označit 1–2 s ohledem na počet stran.
Chybu napravujeme v tomto čísle označením 2–3. (red)